

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
Εθνικόν και Καποδιστριακόν
Πανεπιστήμιον Αθηνών

ΚΟΙΝΟΤΙΚΗ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ Ι

Ενότητα 4: Περιβαλλοντική Υγεία

Αθηνά Καλοκαιρινού – Αναγνωστοπούλου

Καθηγήτρια

Τμήμα Νοσηλευτικής

Τομέας Δημόσιας Υγείας

Εργαστήριο Κοινωνικής Νοσηλευτικής

Περιβαλλοντική Υγεία

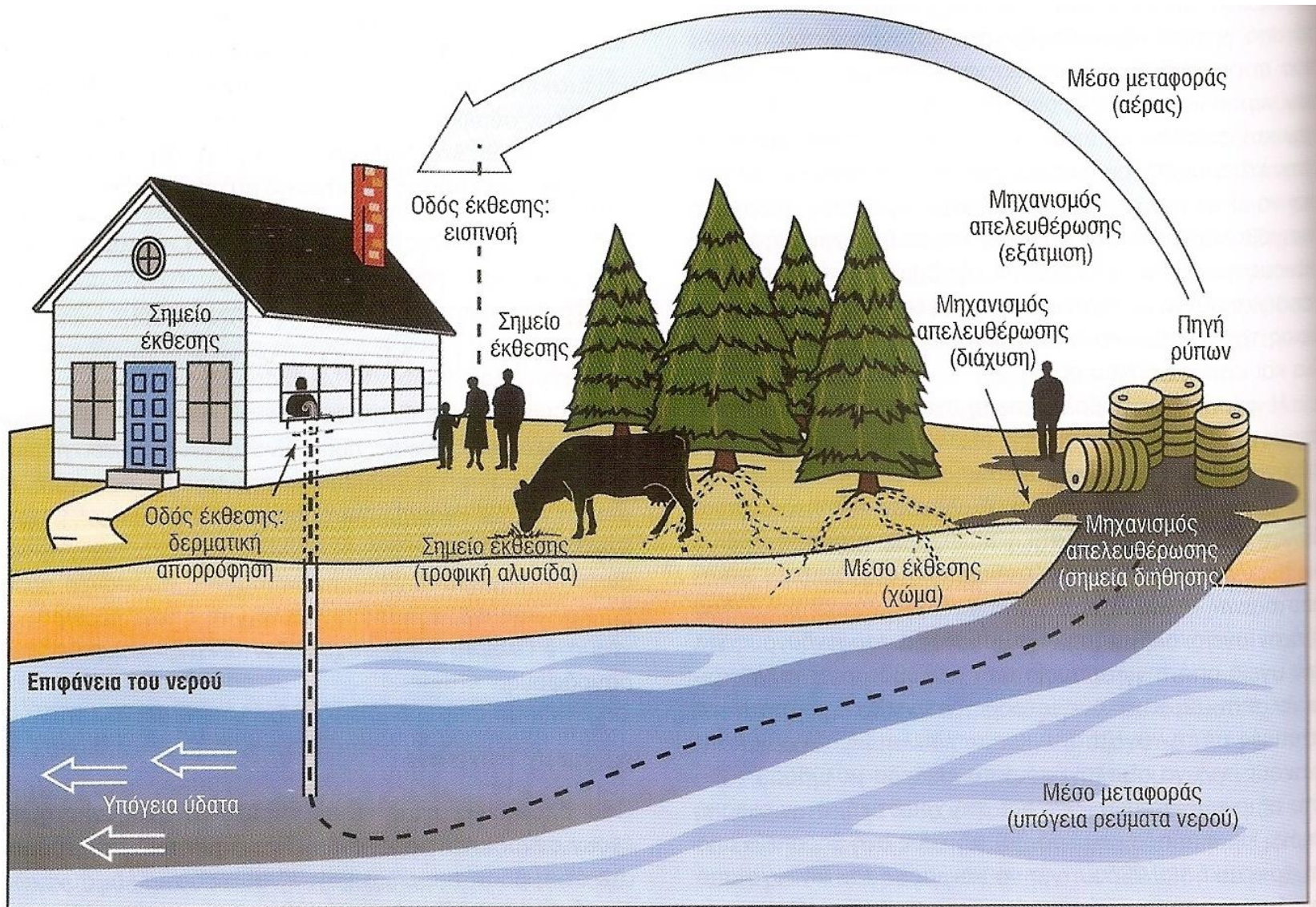
ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΙΑ ΥΓΕΙΑ

"Οι Περιβαλλοντικοί κίνδυνοι για την υγεία, συμπεριλαμβανομένων αυτών του εργασιακού περιβάλλοντος, βρίσκονται παντού, συχνά είναι επικίνδυνοι, και γενικά δεν έχουν πλήρως κατανοηθεί. Ως τέτοιοι, έχουν συνεχώς αυξανόμενο ενδιαφέρον για το κοινό και θεμελιώδη σημασία για τους επαγγελματίες υγείας....οι νοσηλευτές είναι συχνά ο αρχικός και μερικές φορές ο μοναδικός σύνδεσμος με τα άτομα που χρειάζονται φροντίδα υγείας...."

("Nursing Health, and the Environment," National Academy Press, 1995)

«Οδοί» Έκθεσης

Εικόνα 6-1 ■ "Οδοί" έκθεσης. (Από Agency for Toxic Substances and Disease Registry: Identifying and evaluating exposure pathways. In *Public health assessment guidance manual*, Atlanta, Ga, 1992, ATSDR).

Κατηγορίες Περιβαλλοντικών Κινδύνων

ΦΥΣΙΚΟΙ	ΧΗΜΙΚΟΙ	ΒΙΟΛΟΓΙΚΟΙ	ΨΥΧΟΚΟΙΝΩΝΙΚΟΙ
<ul style="list-style-type: none">• θόρυβος• δονήσεις• ιονίζουσα ακτινοβολία• μη ιονίζουσα ακτινοβολία• θερμότητα• κρύο• βαρομετρικές αλλαγές	<ul style="list-style-type: none">• σκόνες• καπνοί• αέρια• ατμοί• αναθυμιάσεις• ίνες• υγρά	<ul style="list-style-type: none">• έντομα• ζώφια• μύκητες• βακτηρίδια• ιοί	<ul style="list-style-type: none">• συναισθηματική κατάσταση• εντατική εργασία• μονοτονία• βάρδιες• επαναλαμβανόμενες διαδικασίες• φωτισμός, χρώματα, ορατότητα

Περιβαλλοντικοί Κίνδυνοι

Νερό – Ύδρευση	<ul style="list-style-type: none">• βιολογικοί παράγοντες (μικροοργανισμοί, παράσιτα)• φυσικοί παράγοντες (ακτινοβολία, απόρριψη αχρήστων)• χημικοί παράγοντες (φυτοφάρμακα, λιπάσματα, απόβλητα οικιακά και βιομηχανικά)
Ατμόσφαιρα	<ul style="list-style-type: none">• βιολογικοί παράγοντες (μικροοργανισμοί)• φυσικοί παράγοντες (ακτινοβολία, μετεωρολογικές συνθήκες)• χημικοί παράγοντες (αέρια, καπνοί σκόνη)
Εδαφος	<ul style="list-style-type: none">• βιολογικοί παράγοντες (μικροοργανισμοί, παράσιτα)• φυσικοί παράγοντες (ακτινοβολία, απόρριψη αχρήστων)• χημικοί παράγοντες (φυτοφάρμακα, λιπάσματα)
Τροφή	<ul style="list-style-type: none">• βιολογικοί παράγοντες (μικροοργανισμοί, παράσιτα)• φυσικοί παράγοντες (ακτινοβολία, απόρριψη αχρήστων)• χημικοί παράγοντες (φυτοφάρμακα, ορμόνες, λιπάσματα)
Κατοικία	<ul style="list-style-type: none">• βιολογικοί παράγοντες (μικροοργανισμοί, παράσιτα)• φυσικοί παράγοντες (ακτινοβολία, θόρυβος, κλιματικές συνθήκες, φυσικές καταστροφές, ατυχήματα)• χημικοί παράγοντες (αέρια, καπνοί, σκόνη)

Απόκτηση Γνώσεων

στην απόκτηση απαραίτητων γνώσεων μέσω της εκπαίδευσης και της συνεχούς μελέτης, της συνεργασίας με δημόσιους και ιδιωτικούς φορείς ώστε να είναι ενήμερος για τις παρούσες πρακτικές, αλλά και την παρακολούθηση του ημερήσιου και εβδομαδιαίου τύπου για σύγχρονη ενημέρωση για τους παρόντες κινδύνους και τις πιθανές λύσεις.

Αξιολόγηση Περιβάλλοντος

στην αξιολόγηση του περιβάλλοντος στο οποίο κινείται και εργάζεται ώστε να μπορεί έγκαιρα να αναγνωρίσει υπάρχοντες κινδύνους και να φροντίσει για την ενημέρωση των αρμοδίων, ή εφ' όσον εμπίπτει στην αρμοδιότητά του να φροντίσει για την επίλυσή τους. Χώροι στους οποίους μπορεί να επέμβει είναι το σχολείο, το σπίτι, το εργασιακό περιβάλλον, οι χώροι αναψυχής, αλλά και η κοινότητα ως σύνολο.

Το Μνημόνιο «ΔΕΚΑ ΠΑΜΕ»

Πλαίσιο 6-4

Ένα ιστορικό έκθεσης πρέπει να προσδιορίζει σύγχρονες και παλαιότερες εκθέσεις, να έχει ως αρχικό στόχο τη μείωση ή εξάλειψη των τωρινών εκθέσεων, και ως μακροπρόθεσμο στόχο να έχει τη μείωση των δυσμενών επιπτώσεων στην υγεία. Το μνημόνιο "ΔΕΚΑ ΠΑΜΕ" κατηγοριοποιεί τις ερωτήσεις, έτσι ώστε να τις θυμόμαστε εύκολα.

Δ Διερεύνηση της Ενδεχόμενης Πιθανότητας Έκθεσης

Να διερευνήσετε τις δυνητικές εκθέσεις, θέτοντας τις παρακάτω ερωτήσεις:

- Έχετε αισθανθεί ποτέ αδιαθεσία μετά από επαφή σας με κάποιο χημικό, παρασιτοκτόνο ή άλλη ουσία;
- Έχετε συμπτώματα τα οποία να εκλείπουν κατά την απουσία σας από την εργασία ή το σπίτι;

Ε Εργασία (Παρούσα)

Στην παρούσα εργασία σας,

- Είστε εκτεθειμένοι σε διαλύτες ουσιών, σκόνης, αναθυμιάσεις, ακτινοβολία, δυνατό θόρυβο, παράσιτοκτόνα ή άλλες χημικές ουσίες;
- Γνωρίζετε από πού μπορείτε να προμηθευτείτε ενημερωτικό υλικό ασφαλούς διαχείρισης των χημικών ουσιών με τις οποίες δουλεύετε;
- Φοράτε ατομικό προστατευτικό εξοπλισμό;
- Φοράτε τα ρούχα της δουλειάς και στο σπίτι;
- Έχουν και οι συνάδελφοί σας παρόμοια προβλήματα υγείας;

Κ Κατοικία

Στην περιοχή που κατοικείτε,

- Πότε χτίστηκε η κατοικία σας;
- Ποιο είναι το είδος θέρμανσης που διαθέτετε;
- Ανακαινίσατε πρόσφατα την κατοικία σας;
- Τι είδους χημικές ουσίες διατηρείτε στο σπίτι σας;
- Από πού προέρχεται το πόσιμο νερό που καταναλώνετε;

Α Ανησυχίες Περιβαλλοντικού Ενδιαφέροντος

Στην περιοχή που μένετε,

- Υπάρχουν ανησυχίες περιβαλλοντικού ενδιαφέροντος στη γειτονιά σας (δηλ. σε ό,τι αφορά τον αέρα, το νερό, το έδαφος);
- Τι είδους βιομηχανίες ή φάρμες βρίσκονται κοντά στο σπίτι σας;
- Μένετε κοντά σε επικίνδυνο σκουπιδοτόπο ή χωματερή;

Π Παρελθοντική Εργασία

Σε ό,τι αφορά την παλιά σας εργασία,

- Ποιες είναι οι εμπειρίες σας από αυτή;
- Ποιο είναι το μεγαλύτερο χρονικό διάστημα που μείνατε σε μια δουλειά και ποια ήταν αυτή;
- Έχετε εκτίσει τη στρατιωτική σας θητεία; Έχετε εργαστεί σε φάρμα; Έχετε κάνει ποτέ εθελοντική ή εποχιακή εργασία;

Α Ασχολίες

Σχετικά με τις ασχολίες σας,

- Ποιες είναι οι ασχολίες και τα χόμπι στα οποία επιδιώκετε να εσείς και η οικογένειά σας;
- Προβαίνετε σε κάψιμο, συγκόλληση, ή τήξη υλικών;
- Η καλλιέργεια, το ψάρεμα ή το κυνήγι αποτελούν μέρος των δραστηριοτήτων σας;
- Καταναλώνετε το κρέας από το κυνήγι σας ή τα όσα καλλιεργείτε;
- Χρησιμοποιείτε παρασιτοκτόνα;
- Είστε οπαδός εναλλακτικών μορφών θεραπείας ή πρακτικών του πολιτισμού σας;

Μ Μέσα και Παραπομπές

Χρησιμοποιήστε τα εξαιρετικά αυτά χρήσιμα μέσα και παραπομπές:

- Υπηρεσία Περιβαλλοντικής Προστασίας (www.epa.gov)
- Εθνική Ιατρική Βιβλιοθήκη, Προγράμματα Δεδομένων Τοξικολογίας (www.nlm.nih.gov)
- Υπηρεσία Καταγραφής Τοξικών Ουσιών και Νοσημάτων (www.atsdr.cdc.gov)
- Σύλλογος Εργασιακών και Περιβαλλοντικών Κλινικών (www.aoc.org)
- Ενημερωτικό υλικό ασφαλούς διαχείρισης χημικών ουσιών (www.hazard.com/msds)
- Διεύθυνση Επαγγελματικής Ασφάλειας και Υγείας (www.osha.gov)
- Ιστοσελίδα της EnvIRN (www.envirn.umaryland.edu)
- Τοπική υπηρεσία υγείας, υπηρεσία περιβάλλοντος, κέντρο ελέγχου δηλητηριάσεων

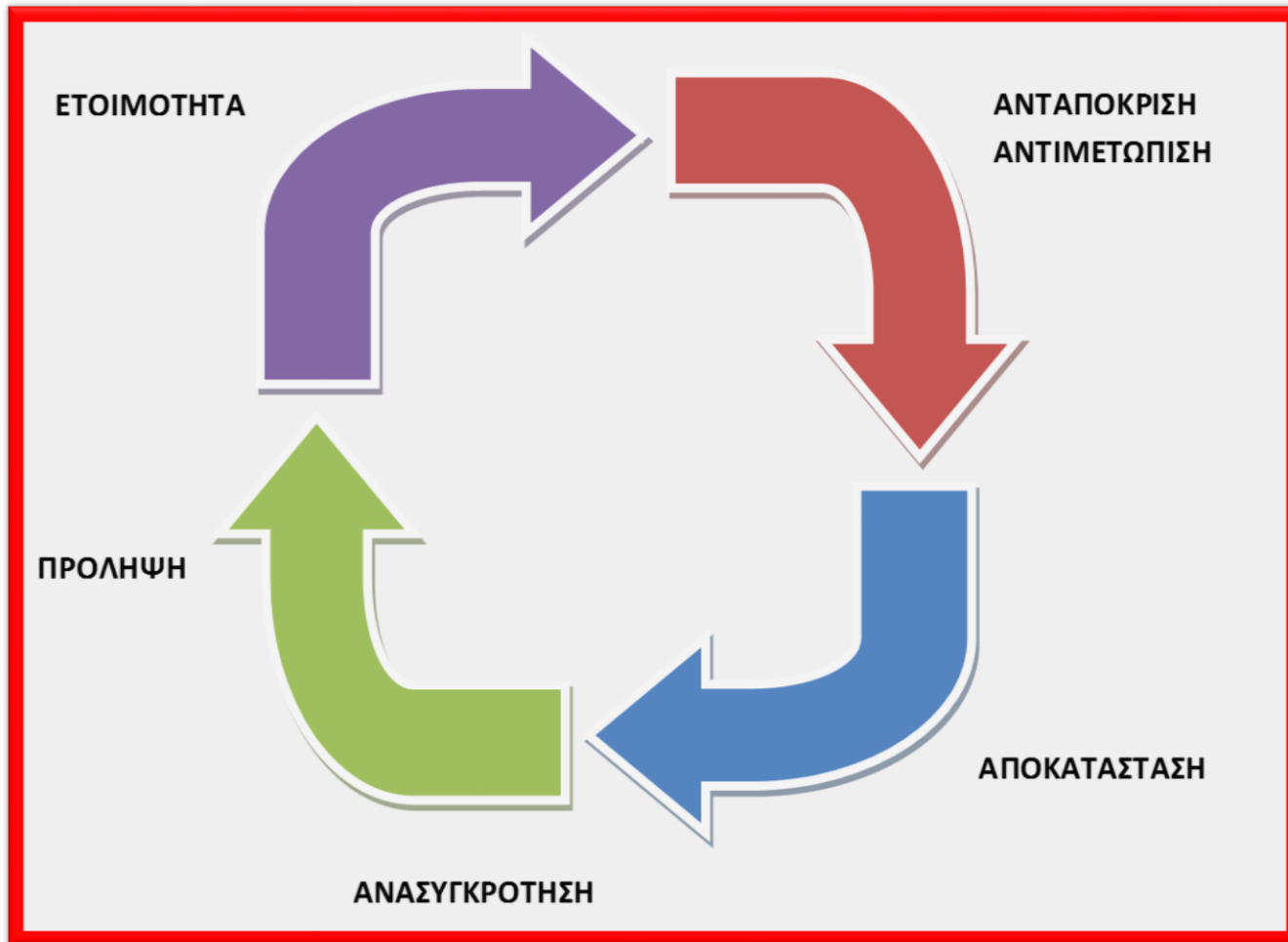
Ε Εκπαίδευση

Χρησιμοποιήστε τον ακόλουθο κατάλογο εκπαιδευτικού υλικού:

- Το υλικό είναι διαθέσιμο για την εκπαίδευση του πελάτη;
- Υπάρχουν διαθέσιμοι εναλλακτικοί τρόποι για την ελαχιστοποίηση του κινδύνου της έκθεσης;
- Έχουν συζητηθεί στρατηγικές πρόληψης;
- Ποιο είναι το σχέδιο παρακολούθησης;

Ο Κύκλος Διαχείρισης της Καταστροφής

ΜΟΝΤΕΛΟ JENNINGS-SANDERS

(μοντέλο νοσηλευτικής διαχείρισης των καταστροφών)

ΠΡΩΤΗ ΦΑΣΗ – ΠΡΙΝ ΤΗΝ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΗ	ΔΕΥΤΕΡΗ ΦΑΣΗ – ΟΤΑΝ ΣΥΜΒΕΙ Η ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΗ	ΤΡΙΤΗ ΦΑΣΗ – ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΗ	ΤΕΤΑΡΤΗ ΦΑΣΗ ΤΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ - ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ
<ul style="list-style-type: none">• ΕΚΤΙΜΗΣΗ<ol style="list-style-type: none">1. Αναγνώριση των πόρων και της επικινδυνότητας στο εργασιακό περιβάλλον2. Εκπαίδευση: Πρωτοβάθμιο επίπεδο πρόληψης• ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ<ol style="list-style-type: none">1. Κατανομή των πόρων2. Σχεδιασμός στρατηγικών συνεργασίας3. Καθορισμός των ρόλων4. Ανάπτυξη δραστηριοποίηση εργαλείων εκτίμησης καταστροφής5. Ανάπτυξη εκπαιδευτικών προγραμμάτων6. Ανάπτυξη ευκαιριών εθελοντισμού• ΕΚΤΕΛΕΣΗ – ΕΦΑΡΜΟΓΗ<ol style="list-style-type: none">1. Εξάσκηση πάνω στο σχέδιο	<ul style="list-style-type: none">• ΡΟΛΟΙ ΤΩΝ ΝΟΣΗΛΕΥΤΩΝ<ol style="list-style-type: none">1. Φροντιστές Υγείας<ol style="list-style-type: none">I. ΔιαλογήII. Παροχή ολιστικής φροντίδας1. Διαχειριστές των καταστάσεων<ol style="list-style-type: none">I. ΜεσολαβητέςII. Συντονισμός υπηρεσιών1. ΕκπαιδευτέςΔευτεροβάθμιο επίπεδο φροντίδας	<ul style="list-style-type: none">• ΕΚΤΙΜΗΣΗ<ol style="list-style-type: none">1. Επανεκτίμηση αναγκών2. Εκπαίδευση: Τριτοβάθμιο επίπεδο πρόληψης3. Επανεκτίμηση τρέχοντος σχεδίου• ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ<ol style="list-style-type: none">1. Αναθεώρηση των υφισταμένων σχεδίων2. Σχέδια για τις μελλοντικές καταστροφές• ΕΚΤΕΛΕΣΗ – ΕΦΑΡΜΟΓΗ<ol style="list-style-type: none">1. Εξάσκηση στο νέο αναθεωρημένο σχέδιο2. Διάδοση των ευρημάτων	<ul style="list-style-type: none">• Μειωμένοι δείκτες θνησιμότητας• Μειωμένο κόστος υγείας• Μειωμένα κόστη σε σχέση με την καταστροφή• Βελτιωμένο επίπεδο υγείας• Αυξημένη γνώση• Αποτελεσματικότητα του σχεδίου• Αυξημένες σχέσεις συνεργασίας

Επιπτώσεις Φυσικών Καταστροφών στο Περιβάλλον & την Υγεία 1

	ΦΥΣΙΚΕΣ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΕΣ	ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΕΣ ΕΠΙΔΡΑΣΕΙΣ	ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΥΓΕΙΑ
1	Χιονοθύελλα / μεγάλη χιονόπτωση	Χιονοστοιβάδα, διάβρωση εδαφών, πλημμύρες από το λιώσιμο των πάγων	δηλητηρίαση από CO, κρανιοεγκεφαλικές κακώσεις, πνευμονίες, υποτροπές ΧΑΠ, υποθερμία, καρδιολογικές παθήσεις κρυοπαγήματα, ηλεκτροπληξίες, αφυδάτωση και εξάντληση
2	Παγετός	Απώλειες φυτών και ζώων	υποθερμία, μικρές εκδορές και κατάγματα με αυξημένη πιθανότητα επιμόλυνσης.

Επιπτώσεις Φυσικών Καταστροφών στο Περιβάλλον & την Υγεία 2

	ΦΥΣΙΚΕΣ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΕΣ	ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΕΣ ΕΠΙΔΡΑΣΕΙΣ	ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΥΓΕΙΑ
3	Κυκλώνες	Πλημμύρες, κατολισθήσεις, διάβρωση εδάφους, απώλειες φυτών και ζώων	τραυματισμοί από θραύσματα και ασφυξία από καταρρεύσεις, ηλεκτροπληξίες και πνιγμοί. “Cyclone syndrome” εκδορές σε κορμό, μηρούς και χέρια. Μικρή πιθανότητα μεταδιδόμενων νόσων ακόμη και ένα μήνα μετά το συμβάν. Ο πνιγμός η κυριότερη αιτία θανάτου.

Επιπτώσεις Φυσικών Καταστροφών στο Περιβάλλον & την Υγεία 3

	ΦΥΣΙΚΕΣ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΕΣ	ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΕΣ ΕΠΙΔΡΑΣΕΙΣ	ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΥΓΕΙΑ
4	Ξηρασία	Φωτιές, εξάντληση των αποθεμάτων νερού, υποβάθμιση των εδαφών, εξαφάνιση ειδών του φυτικού και ζωικού βασιλείου	ζωνόσοι, αναπνευστικές λοιμώξεις, μεταδοτικές ασθένειες και νόσοι από επιμολυνθέντα ύδατα.

Επιπτώσεις Φυσικών Καταστροφών στο Περιβάλλον & την Υγεία 4

	ΦΥΣΙΚΕΣ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΕΣ	ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΕΣ ΕΠΙΔΡΑΣΕΙΣ	ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΥΓΕΙΑ
5	Καύσωνας	Πυρκαγιές, απώλειες ειδών του φυτικού και ζωικού βασιλείου, εξάντληση των αποθεμάτων νερού, υποβάθμιση των εδαφών	οι θάνατοι προέρχονται κυρίως από διαταραχές της νεφρικής, της αναπνευστικής και της μεταβολικής λειτουργίας. Παρατηρούνται θερμικά εξανθήματα, κράμπες, θερμική εξάντληση, συγκοπτικά επεισόδια, θερμοπληξία, αιμορραγικά και ισχαιμικά εγκεφαλικά, οξέα εμφράγματα του μυοκαρδίου, πνευμονία και εξάρσεις άσθματος.

Επιπτώσεις Φυσικών Καταστροφών στο Περιβάλλον & την Υγεία 5

	ΦΥΣΙΚΕΣ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΕΣ	ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΕΣ ΕΠΙΔΡΑΣΕΙΣ	ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΥΓΕΙΑ
6	Σεισμός	Κατολισθήσεις, πτώση βράχων, χιονοστοιβάδες	υψηλή θνησιμότητα και λίγοι τραυματισμοί κυρίως από παγιδεύσεις, τραυματισμοί στο κεφάλι και στο θώρακα, εσωτερική και εξωτερική αιμορραγία, ασφυξία και ανάπτυξη ARDS, συμπίεση θώρακα, υποβολαιμικό shock, επιμολύνσεις τραυμάτων και σήψη, σύνδρομο διαμερίσματος και σύνθλιψης.

Επιπτώσεις Φυσικών Καταστροφών στο Περιβάλλον & την Υγεία 6

	ΦΥΣΙΚΕΣ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΕΣ	ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΕΣ ΕΠΙΔΡΑΣΕΙΣ	ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΥΓΕΙΑ
7	Κεραυνοί	Πυρκαγιές	εξάρσεις αναπνευστικών προβλημάτων.
8	Καταιγίδες	Πλημμύρες, πυρκαγιές, κατολισθήσεις, διαβρώσεις εδαφών, διατάραξη της ζωής των φυτών	υποθερμία, μικρές εκδορές και κατάγματα με αυξημένη πιθανότητα επιμόλυνσης. Ο πνιγμός η κυριότερη αιτία θανάτου. Αυξημένη πιθανότητα ξεσπάσματος μεταδοτικών ασθενειών.

Επιπτώσεις Φυσικών Καταστροφών στο Περιβάλλον & την Υγεία 7

	ΦΥΣΙΚΕΣ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΕΣ	ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΕΣ ΕΠΙΔΡΑΣΕΙΣ	ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΥΓΕΙΑ
9	Ανεμοστρόβιλος	Εξαφάνιση φυτών και ζώων, διάβρωση των εδαφών, διαταραχές στον κύκλο του νερού	κύριες αιτίες θανάτου οι κρανιοεγκεφαλικές κακώσεις και τραυματισμοί σύνθλιψης θώρακα και κορμού. Συχνοί οι τραυματισμοί μαλακών μορίων με εμφύτευση θραυσμάτων συχνά επιμόλυνσή τους.
10	Τσουνάμι	Πλημμύρες, διάβρωση εδαφών, εξαφάνιση φυτών και ζώων	

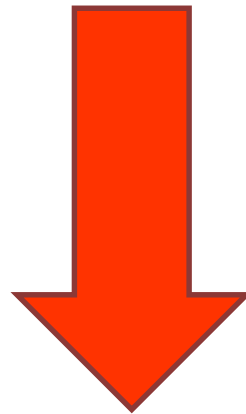
Επιπτώσεις Φυσικών Καταστροφών στο Περιβάλλον & την Υγεία 8

	ΦΥΣΙΚΕΣ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΕΣ	ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΕΣ ΕΠΙΔΡΑΣΕΙΣ	ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΥΓΕΙΑ
11	Ηφαιστειακές εκρήξεις	Εξαφάνιση ειδών του φυτικού και ζωικού βασιλείου, υποβάθμιση των εδαφών, μόλυνση του αέρα και του υδροφόρου ορίζοντα	το είδος των τραυματισμών εξαρτάται από το τύπο του ηφαιστείου. Κύρια αιτία θανάτου η ασφυξία από εισπνοή στάχτης. Κυριότεροι τραυματισμοί είναι εγκαύματα, αμβλείς τραυματισμοί από πυροκλαστικό κύμα, τραύματα από καταπλακώσεις, αναπνευστικά προβλήματα λόγω τοξικών και ερεθιστικών αερίων.

Αλλαγή της Συμπεριφοράς

Από διαχείριση καταστροφής

σε διαχείριση κινδύνου

Τέλος Ενότητας

Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στο πλαίσιο του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «**Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Πανεπιστήμιο Αθηνών**» έχει χρηματοδοτήσει μόνο την αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

Σημειώματα

Σημείωμα Ιστορικού Εκδόσεων Έργου

Το παρόν έργο αποτελεί την έκδοση 1.0.

Έχουν προηγηθεί οι κάτωθι εκδόσεις:

- Έκδοση διαθέσιμη [εδώ](#).

Σημείωμα Αναφοράς

Copyright Εθνικών και Καποδιστριακών Πανεπιστημίων Αθηνών, Αθηνά Καλοκαιρινού 2015. Αθηνά Καλοκαιρινού. «Κοινοτική Νοσηλευτική Ι. Εισαγωγή στην Κοινοτική Νοσηλευτική». Έκδοση: 1.0. Αθήνα 2015.
Διαθέσιμο από τη δικτυακή διεύθυνση:
<http://opencourses.uoa.gr/courses/NURS1/>.

Σημείωμα Αδειοδότησης

Το παρόν υλικό διατίθεται με τους όρους της άδειας χρήσης Creative Commons Αναφορά, Μη Εμπορική Χρήση Παρόμοια Διανομή 4.0 [1] ή μεταγενέστερη, Διεθνής Έκδοση. Εξαιρούνται τα αυτοτελή έργα τρίτων π.χ. φωτογραφίες, διαγράμματα κ.λ.π., τα οποία εμπεριέχονται σε αυτό και τα οποία αναφέρονται μαζί με τους όρους χρήσης τους στο «Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων».

[1] <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/>

Ως **Μη Εμπορική** ορίζεται η χρήση:

- που δεν περιλαμβάνει άμεσο ή έμμεσο οικονομικό όφελος από την χρήση του έργου, για το διανομέα του έργου και αδειοδόχο
- που δεν περιλαμβάνει οικονομική συναλλαγή ως προϋπόθεση για τη χρήση ή πρόσβαση στο έργο
- που δεν προσπορίζει στο διανομέα του έργου και αδειοδόχο έμμεσο οικονομικό όφελος (π.χ. διαφημίσεις) από την προβολή του έργου σε διαδικτυακό τόπο

Ο δικαιούχος μπορεί να παρέχει στον αδειοδόχο ξεχωριστή άδεια να χρησιμοποιεί το έργο για εμπορική χρήση, εφόσον αυτό του ζητηθεί.

Διατήρηση Σημειωμάτων

Οποιαδήποτε αναπαραγωγή ή διασκευή του υλικού θα πρέπει να συμπεριλαμβάνει:

- το Σημείωμα Αναφοράς
- το Σημείωμα Αδειοδότησης
- τη δήλωση Διατήρησης Σημειωμάτων
- το Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων (εφόσον υπάρχει)

μαζί με τους συνοδευόμενους υπερσυνδέσμους.

Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων

Το Έργο αυτό κάνει χρήση των ακόλουθων έργων:

Εικόνα 1: Anderson ET, McFarlane J: Community-as-partner theory and practice in nursing, ed 3, Philadelphia, 2000, Lippincott Williams & Wilkins. Copyrighted.

Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων

"Η δομή και οργάνωση της παρουσίασης, καθώς και το υπόλοιπο περιεχόμενο, αποτελούν πνευματική ιδιοκτησία της συγγραφέως και του Πανεπιστημίου Αθηνών και διατίθενται με άδεια Creative Commons Αναφορά Μη Εμπορική Χρήση Παρόμοια Διανομή Έκδοση 4.0 ή μεταγενέστερη.

Οι φωτογραφίες που περιέχονται στην παρουσίαση αποτελούν πνευματική ιδιοκτησία τρίτων. Απαγορεύεται η αναπαραγωγή, αναδημοσίευση και διάθεσή τους στο κοινό με οποιονδήποτε τρόπο χωρίς τη λήψη άδειας από τους δικαιούχους. "

